

Eerste wintertest geeft vertrouwen

Nu de maand november voorbij is komen de cijfers weer op tafel. Het dagelijkse leven is 1,6% duurder geworden in vergelijking met de maand november 2022. Maar als we vergelijken met de maand

oktober is er sprake van een daling van 1,1%. Let wel dat het nog om voorlopige cijfers gaat. Op 12 december worden de finale cijfers bekend gemaakt. De prijzen in de winkels (voedingsmiddelen, dranken en tabak) waren 7,3% hoger dan in november 2022, maar 1,5% lager dan in oktober 2023. De prijsontwikkeling van de energieproducten hebben grote invloed op het inflatiecijfer. Afgelopen maand werd energie ruim 25% goedkoper. De inflatie in de eurozone daalde sterk. In de 20 euro landen was een daling zichtbaar van 2,9% naar 2,4%. Dat kwam vooral door de gedaalde energieprijzen. De dalende inflatiecijfers verkleinen de kans op nieuwe renteverhogingen omdat de centrale bank de inflatie richting het gewenste niveau van 2% ziet terugzakken. In de hele eurozone kromp de industrie vorige maand. De krimp van de Franse economie was in het derde kwartaal 0,1%. Ook de Nederlandse economie zal dit jaar stagneren en lijkt komende jaren in geringe mate te groeien. Met name de investeringen lijken af te gaan nemen door de verzwakte wereldeconomie en gestegen financieringskosten. In China blijft het grootste bouwbedrijf worstelen met het voortbestaan. De Evergrande Group heeft last-minute een voorstel gedaan voor schuldsanering.

HET WEER

Afgelopen vrijdag is de meteorologische winter gestart. Dat ging gepaard met ijzige temperaturen in de nacht (-1 tot -7 graden). De winter begint volgens de astronomische kalender op 21 december.

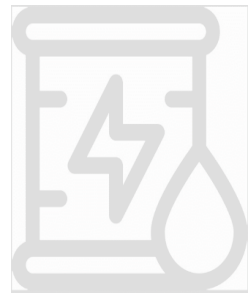

Voor meteorologen is 1 december het begin van de winter. Hoe dan ook: december begint koud met vorst in de nachten en ook overdag is het koud voor de tijd van het jaar. De eerste dagen van de week blijft het winters met temperaturen beneden normaal. Vorst in de nacht en overdag een paar graden boven 0. Halfweg de week neemt

de kou af en komt er zachter weer. De temperatuur zal gaan stijgen tot een paar graden boven normaal (7 graden overdag en 1-2 graden 's nachts). De rest van de maand december neemt de kans op zacht en nat weer toe. Een witte kerst is dan ook nog niet in aantocht.

OLIE

De kogel is door de kerk. OPEC + is tot overeenstemming gekomen om de olieproductie verder te beperken. Na een kleine daling op maandag stegen de olieprijsen in de aanloop naar de besluitvorming van het

olieconglomeraat. In de aanloop naar de vergadering van donderdag verwachtte de markt productieverlagingen die de olieprijsen boven de \$80 per vat zouden moeten houden. De stijging kreeg wat steun door een aanbodverstoring van ca. 2 miljoen vaten als gevolg van een storm in de Zwarte Zee. Daarmee werden de zorgen over aanbodtekorten op de korte termijn aangewakkerd. Een daling van de Amerikaanse voorraden ruwe olie met 817.000 vaten en zwakker dan verwachte Chinese fabrieksgegevens die de vertragende groei in de op één na grootste economie ter wereld onderstreepten bracht geen verandering in de richting van de prijs. Op donderdag steeg de olieprijs naar de hoogste waarde van de afgelopen week: \$84,44. Nadat OPEC+ een voorlopig akkoord had bereikt over een extra verlaging van de begonnen de prijzen te dalen. Dat is natuurlijk vreemd. Maar de aangekondigde verdere productieverlagingen waren zo onduidelijk dat het vertrouwen daalde. Vanaf januari wordt de productie verder beperkt met 900.000 vaten per dag. Maar de verlagingen zijn vrijwillig. Zo heeft Angola haar quota al afgewezen. Met de productiebeperkingen proberen de oliestaten een dreigend overschot op de oliemarkt te voorkomen. Omdat de wereldeconomie er niet florissant voorstaat kan een overschot begin volgend jaar zo maar ontstaan. Saoedi-Arabië is de partij die er veel belang bij heeft om de olieprijsen hoog te houden. Zij hebben een olieprijs van ongeveer \$86 per vat nodig om de begroting van het land sluitend te krijgen. Na opening van de markt afgelopen maandag daalde de olieprijsen verder naar de laagste waarde van de week: \$77,89. Deze

week zal het stof neerdalen en valt een stabilisatie van de prijzen te verwachten.

KOLEN

De jaarprijzen kolen daalden in het begin van de week om vervolgens mee te stijgen met de olie-prijzen. Al met al veranderde op weekbasis niet zo heel veel. De week begon op €114,41 en eindigde op €114,28 per ton. Er is wel wat prijsopdrijvend nieuws. In Australië verstoorden milieudemonstranten de dagelijkse werkzaamheden in de grootste kolenhaven ter wereld, Newcastle. Daarnaast kampt de Zuid-Afrikaanse kolenhub Richard's Bay al geruime tijd met verstoringen in het aanbod. Vandalisme en een tekort aan reserveonderdelen voor het treinvervoer zorgen ervoor dat de lokale kolenexport 20% onder de capaciteit ligt. Zuid-Afrika is tot nu toe dit jaar de derde steenkoolleverancier van Europa, na de VS en Colombia.

GAS

Ook de gasprijzen lieten tot halverwege de week een daling zien, om richting het einde van de week weer te stijgen. In het begin van de week kwamen er wel wat koelere weersvoorspellingen, maar het vertrouwen in de recordhoge gasopslagvoorraden en de verwachtingen van milder weer in de eerste helft van januari voerden de boventoon. Ondanks de dalende temperaturen in continentaal Europa blijft het sterke gasaanbod de stijgende vraag compenseren. De aanvoer van gas is stabiel hoog en de voorraden nemen weliswaar af, maar de resterende voorraden zijn hoger dan gemiddeld en bieden dan ook voldoende comfort. Het LNG aanbod is ruim en ook komende week blijft er voldoende LNG komen. Er wordt ongeveer 400 GWh per dag aangevoerd via Velke Kapusany, en 2,5 TWh per dag vanuit Noorwegen. Vanaf Noord Afrika ontvangt Europa ongeveer 1 TWh per dag. De ontwikkeling van de temperatuur zal de leidende factor worden deze week. Vooralsnog is de outlook dat de temperatuur snel terug zal keren naar de normale seizoenstemperaturen.

POWER

De stroomprijzen volgden afgelopen week de route van de overige commodities. Een daling begin van de week gevolgd door een stijging in de 2^e helft van de week. De termijncontracten voor power zijn dinsdag gedaald als gevolg van de dalende prijzen van energiebrandstoffen en emissierechten. Tegenwoordig domineert de opwek-

king van elektriciteit uit gas en steenkool de opwekking van wind- en zonne-energie in het grootste deel van Europa. Dit is het resultaat van een combinatie van zwakke windkracht en bewolkt weer met regionale sneeuwval en regen. De spotprijzen voor energie zijn woensdag gestegen als gevolg van de beperkte opwekking van hernieuwbare energie en de algehele stijgende vraag.

EMISSIONS

Maandag doorbraken de koolstof futures het ondersteuningsniveau van €75 per ton en blijven zelfs op dinsdag dalen tot het laagste punt sinds oktober 2022. Gedurende die tijd schommelde de prijs rond de €70 per ton, wat waarschijnlijk het gebied is van de volgende steun. Er lijkt wat weerstand te zijn €70 per ton. De prijsstijgingen de gas- en steenkoolmarkten van donderdag lijkt niet sterk genoeg om de CO2 prijzen mee te laten stijgen. De VN-COP28-klimaatconferentie is begonnen en elke boodschap over toekomstig beleid zou de markt de komende dagen kunnen ondersteunen. Vanuit fundamenteel oogpunt wordt koolstof nu geconfronteerd met nog meer bearish druk nu de temperaturen en de opwekking van windenergie zich herstellen van de recente dieptepunten. De week sloot op €72,86 per ton.

OUTLOOK

GAS

WARMER WEER IN AANTOCHT

De temperaturen zijn laag, maar dat is slechts tijdelijk. Warmer weer is in aantocht en voor de maand december lijkt het weer warmer dan gemiddeld te gaan worden. Met het gezonde aanbod via LNG en leidingen verdwijnen de winterzorgen even naar de horizon. Het lijkt een rustige week te gaan worden waarbij wel gelet zal worden op de weersontwikkelingen. Cal24 baseload **daalde** van 47,59 naar 43,50 €/MWh. De spotmarkt (TTF) handelt op 45,63 €/MWh. Op maandag 4 december noteerde de spotmarkt een prijs van 42,89 €/MWh.

POWER

MINDER WIND KAN PRIJSOPDRIJVEND WERKEN

De wind zal ook komende week in kracht gaan afnemen. Waterkracht levert meer dan gemiddeld. Als de CO2 prijzen verder gaan dalen kan er druk op de prijzen gaan ontstaan. Komende weken zal duidelijk worden hoe sterk het weerstandsniveau van de CO2 prijzen zal zijn. De Franse kerncentrales leveren ruim 43 GW. Het lijkt er dan ook op dat prijzen nog wel iets kunnen gaan dalen. Cal24 baseload **daalde** van 115,00 naar 110,20 €/MWh. De spotmarkt (EPEX) handelde op 156,20 €/MWh. Op maandag 4 december 2023 noteerde de spotmarkt een prijs van 111,55 €/MWh.